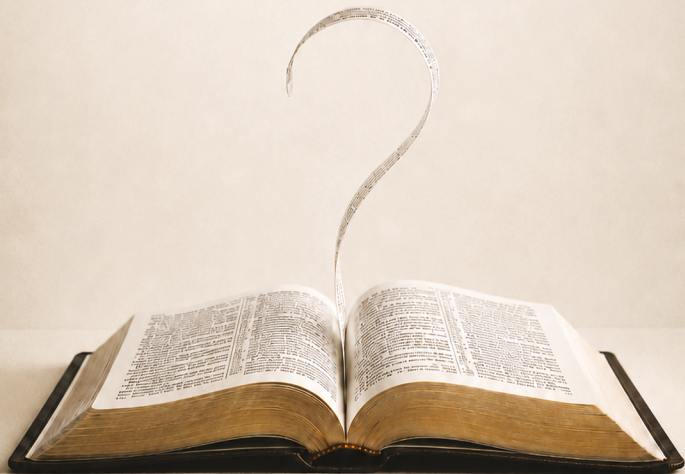

VIGTIGE SPØRGSMÅL

Kan jeg stole på Bibelen?

R. C. S P R O U L

VIGTIGE SPØRGSMAÅL

Kan jeg stole på Bibelen?

R.C. SPROUL

Originally published in English under the title
Can I Trust the Bible?

© 2017 by R.C. Sproul

Published by Ligonier Ministries
421 Ligonier Court Sanford, Florida
32771, U.S.A. Ligonier.org

Translated by permission. All rights reserved.

Dansk udgave: © 2026 NordicHope Press

Oversættelse: NordicHope Press

Redaktør: Mika Kaltoft

Korrektur: David Christensen

Omslagsdesign: NordicHope Press

Opsætning: MD Book Designs

Bibeltæst bringes med tilladelse fra Det Danske
Bibelselskab og er fra den autoriserede oversættelse af
Bibelen fra 1992. © Det Danske Bibelselskab 1992.

ISBN: 978-87-94483-57-5

1. udgave, 1. oplag

Find flere bibeltro ressourcer og artikler på:

www.nordichopepress.dk

Indhold

Kapitel 1: Særlig åbenbaring	7
Kapitel 2: Skriftens inspiration og autoritet	17
Kapitel 3: Ufejlbarlighed og fejlfrihed	27
Kapitel 4: Kanon og kanondannelse	37
Kapitel 5: Autoritet og fortolkning	45

Kapitel 1

Særlig åbenbaring

I 1970'erne udgav Harold Lindsell en bog med titlen *The Battle for the Bible*. I bogen tog han fat på det, der var blevet en alvorlig og voksende kontrovers – spørgsmålet om Skriftens sandfærdighed og troværdighed. Der blev fremsat mange argumenter imod Bibelens inspiration, ufejlbarlighed og fuldstændige fejlfrihed (på engelsk: inerrancy og infallibility). Alligevel stod Lindsell fast. Han erklærede, at Bibelen fortsat er troværdig.

Det samme ønske om at forsvare Bibelens troværdighed samlede i oktober 1978 mere end 250 evangelikale ledere i Chicago. Mødet blev indkaldt af International Council on Biblical Inerrancy. Formålet var at trække en tydelig grænse og bekræfte den historiske, protestantiske forståelse af Skriften. Resultatet blev *The Chicago Statement on Biblical Inerrancy*.

Spørgsmålet om Bibelens troværdighed er afgørende. Det er gennem Skriften, at kirken historisk har forstået tro og liv – fra Guds skabelse af verden ud af intet til betydningen af Jesu liv, død, opstandelse og himmelfart, og frem til historiens endelige fuldendelse. Hvis Bibelen ikke er troværdig i det, den lærer om disse ting, står kirken tilbage med gætterier. Den har intet sikkert budskab at bringe verden.

Siden mødet i Chicago er debatten ikke stilnet af. Tværtimod. Det er mere nødvendigt end nogensinde, at kristne forstår, hvad Bibelen er – og hvorfor de med fuld tillid kan stole på den.

Hvad er åbenbaring?

Kristendommen er i sit hjerte en åbenbaringsreligion. Det betyder, at Gud har gjort sig selv kendt. Og det, han har åbenbaret, har et konkret indhold. Spørgsmålet om, hvad guddommelig åbenbaring er, har været omdiskuteret i århundreder – ikke mindst i det 20. og 21. århundrede. Teologer har fremsat forskellige forklaringer på, hvad åbenbaring egentlig betyder, hvordan vi har modtaget den, og hvordan den skal forstås. Kernen i debatten er dette: Kan Gud virkelig åbenbare sig på en måde, som mennesker kan forstå? Historisk har kirken svaret ja. Gud åbenbarer sig – og han

gør det på to måder: gennem almen åbenbaring og gennem særlig åbenbaring.

Almindelig åbenbaring er netop almen. Den er tilgængelig for alle mennesker. Bibelen siger, at Gud åbenbarer sig gennem skaberværket og gennem menneskets samvittighed (Sl 19:1; Rom 2:15). Gennem den almene åbenbaring får alle mennesker et vidnesbyrd om, at Gud findes, at han er god, og at han er mægtig (Rom 1:19–20).

Særlig åbenbaring er anderledes. Den er ikke tilgængelig for alle på samme måde. Den er mere specifik. Den fortæller om Guds frelsesplan. Den taler om inkarnationen – at Gud blev menneske – om korset og om opstandelsen. Det er sandheder, man ikke kan udlede blot ved at studere naturen. Den særlige åbenbaring findes først og fremmest i Den Hellige Skrift. Bibelen beskriver selv denne åbenbaring sådan:

Mangfoldige gange og på mangfoldige måder har Gud i fortiden talt til fædrene gennem profeterne, men nu ved dagenes ende har han talt til os gennem sin søn, hvem han har indsat som arving til alle ting, ved hvem han også har skabt verden. Han er Guds herligheds glans og hans væsens udtrykte

billede, og han bærer alt med sit mægtige ord. Da han havde skaffet renselse for vore synder, tog han sæde ved den Højestes højre hånd i det høje (Hebr 1:1-3).

Vi modtager konkret viden fra Gud selv. Det forbløffende faktum er grundlaget for en kristen forståelse af viden. Epistemologi (en gren af filosofien) handler om, hvordan vi får viden – hvordan mennesker lærer og erkender. Der har været stor debat om, hvorvidt vi først og fremmest lærer gennem fornuften – den rationelle tilgang – eller gennem sanserne: syn, hørelse, smag, berøring og lugt – den empiriske tilgang. Også blandt kristne har man diskuteret, om det er fornuften eller sanserne, der er det afgørende.

Men som kristne bør vi være enige om én ting: Kristendommen bygger i sidste ende på viden, der kommer fra Gud selv. Det er afgørende for spørgsmålet om sandhed. For den viden, Gud giver, er langt mere sikker end noget, vi selv kan regne os frem til – uanset hvor grundigt vi analyserer os selv eller verden omkring os.

Gud taler

Noget helt centralt er, at åbenbaring ikke skabes – den *modtages*. Ordet “modtager” har historisk betydning. Kirkens

konciler brugte det latinske ord *recipimus* (vi modtager), når de talte om den bibelske kanon. De sagde altså: Vi modtager disse bøger som en del af Skriften. Kirken gav dem ikke autoritet. Den genkendte Guds stemme i dem og bøjede sig for hans ord. I sidste ende tror de – og vi – på Bibelen, fordi den kommer fra Gud selv.

Siden den bibelske kanon blev afsluttet i det første århundrede, taler Gud til kirken gennem sit ord. Tidligere talte han på mange måder. I Det Gamle Testamente talte han nogle gange direkte til mennesker. Han åbenbarede sig også gennem drømme eller særlige tegn, som da han gjorde det for Gideon. Nogle gange åbenbarede Gud sig ved lodkastning, ved præsternes brug af urim og tummim og ved teofanier. Ordet *teofani* kommer af de græske ord *theos*, som betyder “Gud”, og *phaneros*, som betyder “manifestation”. En teofani var altså en synlig manifestation af den usynlige Gud.

Den mest kendte teofani i Det Gamle Testamente er den brændende tornebusk i ørkenen i Midjan. Moses så en busk, der stod i flammer uden at brænde op. Da han gik nærmere, talte Gud til ham fra busken og sagde: “Jeg er den, jeg er” (2 Mos 3:14). Busken var en synlig manifestation af den usynlige Gud. Også skystøtten og ildsøjlen, der førte Israels folk gennem ørkenen efter udgangen fra Egypten, var synlige manifestationer af den usynlige Gud.

Profeter og apostle

Gud talte først og fremmest til Israels folk gennem profeterne, som var hans redskaber til åbenbaring. Profeterne var mennesker ligesom os. De brugte menneskeligt sprog. Men fordi de modtog budskab fra Gud, blev deres ord redskaber for Guds åbenbaring. Derfor begyndte de deres profetier med ordene: "Så siger Herren." Profeternes ord blev skrevet ned og blev Guds ord i skriftlig form. Det Gamle Testamente blev altså til gennem mennesker som os, men i modsætning til os var de udpeget af Gud til at tale på hans vegne til hans folk.

Ikke alle i det gamle Israel, der kaldte sig profeter, var sande profeter. Israels største kamp stod ikke mod fjendtlige nationer, men mod falske profeter i lejren eller inden for byens porte. Falske profeter var kendt for at sige det, folk gerne ville høre, i stedet for den sande åbenbaring fra Gud. Gennem hele sin tjeneste blev Jeremias plaget af falske profeter. Da Jeremias forsøgte at advare folket om Guds forestående dom, modsagde de falske profeter ham og gjorde alt, hvad de kunne, for at kvæle hans budskab.

Der var måder at skelne mellem en sand og en falsk profet. Israelitterne skulle bruge tre prøver for at afgøre, om en profet virkelig talte fra Gud.

Den første prøve var et guddommeligt kald. Derfor var

profeterne ivrige efter at vise, at de var kaldet direkte af Gud og sendt til opgaven. I Det Gamle Testamente fortæller flere profeter – blandt andre Amos, Esajas, Jeremias og Ezekiel – hvordan Gud kaldte dem til tjenesten.

Den anden prøve var mirakler. Ikke alle profeter i Det Gamle Testamente gjorde mirakler. Men deres tjeneste blev fra begyndelsen bekræftet gennem en række mirakler, som startede med Moses og fortsatte i Elias' dage. De øvrige profeter stod i forlængelse af den linje. Det var afgørende at skelne mellem ægte og falske mirakler. For der fandtes efterligninger – som dem magikerne udførte ved Faraos hof. Deres såkaldte mirakler var blot bedrag.

Den tredje prøve på en sand profet var opfyldelsen. Gik det, profeten havde forkyndt, i opfyldelse? Falske profeter forsøgte at forudsige fremtiden. Men når deres ord ikke gik i opfyldelse, viste det, at deres budskab var falsk.

I Det Nye Testamente svarer apostlen til profeten. Det afgørende kendetegn på en apostel var, at han havde fået et direkte kald af Kristus. Ordet *apostel* betyder én, der er sendt med fuldmagt. Jesus sagde til sine apostle: "Den, der tager imod jer, tager imod mig, og den, der tager imod mig, tager imod ham, som har udsendt mig" (Matt 10:40). En af de vigtigste apostle i Det Nye Testamente, Paulus, var ikke en af de tolv. Han kendte formentlig ikke Jesus under hans

jordiske liv og var ikke øjenvidne til opstandelsen på samme måde som de andre. Derfor kunne det se ud, som om han manglede de nødvendige forudsætninger for at være apostel. Netop derfor fortæller Det Nye Testamente – både gennem Paulus' eget vidnesbyrd og gennem Lukas' beretning – om hans kald på vejen til Damaskus. De andre apostle bekræftede også, at hans aposteltjeneste var ægte.

Profeterne og apostlene udgør sammen kirkens fundament (Ef 2:20). Gennem dem har vi fået en nedskrevet beretning om den særlige åbenbaring. Den er kommet til os gennem Kristi udsendinge – dem, han gav myndighed til at tale på sine vegne. Jesus efterlod sig ikke et manuskript med sin underskrift. Han skrev ingen bog. Alt, hvad vi ved om ham, findes i Det Nye Testaments vidnesbyrd, som er givet gennem apostlene.

Det inkarnerede Ord

Forfatteren til Hebræerbrevet peger på endnu en dimension af den særlige åbenbaring – den højeste: det inkarnerede Ord. Vi har det skrevne ord, men vi har også Guds ord i menneskelig skikkelse – ham, som Skriften taler om. Jesus er selv Guds fulde åbenbaring. Som der står: “Mangfoldige gange og på mangfoldige måder har Gud i fortiden talt til fædrene gennem profeterne, men nu ved dagenes

ende har han talt til os gennem sin søn, hvem han har indsat som arving til alle ting, ved hvem han også har skabt verden” (Hebr 1:1-2).

Da disciplene var samlet med Jesus i den øvre sal, sagde Filip: “Herre, vis os Faderen, og det er nok for os.” Jesus svarede: “Så lang tid har jeg været hos jer, og du kender mig ikke, Filip? ... Tror du ikke, at jeg er i Faderen, og Faderen er i mig?” (Joh 14:8-10). Den højeste og fuldkomne åbenbaring er Kristus selv. I ham møder vi Faderen. Og det er kun gennem Skriften, vi lærer ham at kende.

Kapitel 2

Skriftens inspiration og autoritet

Kernen i Reformationen i det 16. århundrede var læren om retfærdiggørelse ved tro alene. Men bagved lå et andet afgørende spørgsmål: autoritet.

Da Martin Luther kom i debat med lederne i den romersk-katolske kirke om retfærdiggørelsen, blev han presset til offentligt at indrømme, at hans synspunkter stred imod tidligere kirkelige udtalelser og beslutninger fra tidligere paver. Det udløste en krise. I Luthers tid var det utænkeligt at stille spørgsmål ved kirkens eller pavens autoritet. Alligevel stod Luther fast. Ved Rigsdagen i Worms i 1521 sagde han:

Medmindre jeg overbevises ved Skriftens vidnesbyrd eller ved åbenlyse fornuftsgrunde – for jeg tror hverken på paven eller på

koncilerne alene, da det er velkendt, at de ofte har taget fejl og modsagt sig selv – da er jeg bundet af de skriftsteder, jeg har anført. Min samvittighed er fanget i Guds ord. Jeg kan og vil ikke tilbagekalde noget, for det er hverken sikkert eller rigtigt at handle imod sin samvittighed. Jeg kan ikke andet. Her står jeg. Gud hjælpe mig. Amen.¹

Ud af denne konflikt voksede Reformationens slagord: *sola Scriptura* – Skriften alene. Luther og de øvrige reformatorer hævdede, at kun én autoritet i sidste ende har ret til at binde menneskers samvittighed. Luther nedgjorde ikke kirkens underordnede autoritet eller betydningen af historiske konciler som Nikæa og Kalkedon. Men han insisterede på, at selv konciler ikke har den samme autoritet som Bibelen. Dermed blev opmærksomheden rettet mod et afgørende spørgsmål: Hvad er grundlaget for Bibelens autoritet?

Forfatterskab og autoritet

For reformatorerne hang Skriftens autoritet nøje sammen med dens *forfatterskab*. Spørgsmålet om autoritet

1 Luther's Works, vol. 32, ed. George W. Forell (Philadelphia: Fortress, 1958), 113.

handler i sidste ende om, hvem der står bag. Reformatorerne sagde: Bibelen blev ganske vist skrevet af mennesker – bog for bog, over tid – men dens endelige forfatter er ikke Paulus, Lukas, Jeremias eller Moses. Den er Gud selv. Gud udøvede sin autoritet gennem menneskelige forfattere, som talte på hans vegne til verden.

Men hvordan kan menneskelige forfattere tale med Guds autoritet? Som vi så i forrige kapitel, hævdede profeterne, at deres budskab kom fra Gud. Derfor har kirken historisk brugt to latinske udtryk om Skriften: *verbum Dei* – Guds ord – og *vox Dei* – Guds stemme. Reformatorerne mente, at selv om Gud ikke personligt skrev ordene ned på siderne i Bibelen, er de ikke mindre hans ord, end hvis de var blevet talt direkte fra himlen.

I sit andet brev til Timotheus skriver Paulus: “Ethvert skrift er indblæst af Gud” (2 Tim 3:16). Det græske ord, der her oversættes med “skrift”, er *graphē*, som ganske enkelt betyder “skrifter”. For jøderne var det en fast betegnelse for Det Gamle Testamente. Udtrykket “der står skrevet” var også en teknisk formulering, som henviste direkte til de hellige skrifter. Det gør denne tekst særligt vigtig. Når Paulus taler om “Skriften”, sigter han først og fremmest til Det Gamle Testamente. Men ved forlængelse omfatter det også apostlenes skrifter i Det Nye

Testamente. Apostlene var bevidste om, at de talte med autoritet, når de overleverede det ord, de havde modtaget ved Helligånden. Peter omtaler for eksempel Paulus' breve som en del af Skriften (2 Pet 3:16). Og Paulus selv taler med autoritet, når han giver bindende anvisninger (1 Kor 7:10-16). Paulus fremsætter en opsigtsvækkende

Er du vild med dette uddrag?